

Iglič (dene časnik na stran). To pa je vendar strahovito, kar sem ravno čital in kar morajo siromaški Poljaki vse pod rusko vlado trpeti.

Debelko. Za Božjo voljo kaj pa te je tako zlo strašnega?

Iglič. Premislite samo, tukaj stoji črno na belem tiskano, da je Ruski car; ko je pred kratkim bil v Varšavi, dal —

Zalec (mu segne v besedo). Morebiti kakih sto Poljakov obesiti.

Iglič. Kaj pa mislite o ruskem caru! Dal je tamošnjemu gledišču 10.000 rubelnov, t. j. 17.000 gid. v naših denarjih. (Vsi se smejejo.)

Zalec (jezno). Hodite k šmencu z Vašimi burkami. Gospod Ljubomir prosimo Vas, povejte nam rajši spet nekaj o zdajni politiki, postavimo kaj je Vaše mnenje o novi brambovski postavi, katero je državni zbor na 10 let skoraj celo po vladinem predlogu prijel.

Ljubomir. Moji dragi, o tem bi se dalo mnogo povedati, ker ta postava seže globoko v našo kri, naše žepe in sploh v bitje naše države.

Semenko. Prosimo, razlagajte nam kako to mislite.

Ljubomir. Rekel sem, da imenovana postava sega globoko v našo kri, ker državni zbor je po ti postavi dovolil z 129 glasovi soper samo 39. 1.053.000 vojakov in sicer redovne vojaščine 800.000 mož. Da pa bo ta velika množina vojakov potrebovala tudi mnogo denarja, tega ni treba nikomur razlagati, in za to sem rekel, da bo imenovana postava tudi segala globoko v naše žepe. Naši žepi pa so prazni ali vendar ne preveč polni, to vsi dobro veste, postane tedaj vprašanje, kako se bode ta velika armada plačevala. Dače so že tako velike, da skoraj vekše biti ne morejo, državno posojilo se bo tudi težko dalo napraviti. — Odkod tedaj denar vzeti? Vse to so neki poslanci pri občni debati o brambovski postavi, vladi celo odkrito povedali in celo jasno dokazali, da, če ta postava obvelja, se krize ne bomo mogli izognoti; in to gotovo seže globoko v bitje naše cele države.

Dalje moram reči, da si je državni zbor sam sebi grob kopal, ko je prijel brambovsko postavo na deset let s odločbo, da mora določeno število vojakov (t. j. 800.000 mož) pripravljeno biti, ker je s tem dal iz rok pravico na tako mnogo let dovoliti ali ne dovoliti kri in premoženje.

Ker so se že dovolili vojaki, še se morajo dovoliti tudi denarji, s katerimi se bodo plačevali, to se samo po sebi razumeva. Zato je prijeta brambovška postava po odborovem predlogu nesreča za ministerstvo, za državni zbor, za deželo in za celo cesarstvo posebno, če premislimo, na kakov način je ministerstvo došlo do tega, da je večina za brambovsko postavo glasovala. Piše se namreč v časnikih, da se je reklo odbornici, da ministerstvo mora odstopiti, če se brambovska postava po odborovem predlogu ne prime, in z njim tudi državni zbor. Prepričan sem, da mi vsi ljubimo našo državo in da prav iz srca želimo, da bi bila Avstrija tudi od drugih držav čislana in tako močna, kakor je naj bolj močno želimo; mislim tudi, da ni nikdor soper princip, da se vpelje splošna vojaška služba. Državni zbor pa nam ni dokazal, da se oboje samo more doseči, po tej novi brambovski postavi in da se državna moč po tej sistemi res pomnoži, ktera nas snovič pelje do denarne in narodno-gospodarske pogube. — Državni zbor je tedaj po glasovanju za to postavo, še ono malo zaupanja popolnoma zgubil, katero še je dozdaj pri nekih ljudeh imel. Demonstracije soper zbornico poslaneev in soper ministerstvo so zatoraj taki po sprijeti postavi, začele jasno kazati in sicer naj prej v Gradcu, kder so državnemu poslanecu dr. Rechbauer-ju 16. t. m. napravili sijajno bakljado in ga je pozdravilo mnogo tamošnjih družeb, ker on se je, kakor je znano, posebno moško upiral proti ogromni armadi in iz nje izvirajočim stroškom in je posehno v svojem govoru povdarjal, da ljudstvo nikakor ne more biti zadovoljno z novim krvavim in denarnim davkom.

Brambovska postava se med ljudstvom skoraj vsikdar z veliko nevoljo pozdravlja in na Dunaju se je sošel ljudski zbor, v katerem je 5000 ljudi, večidel delavcev protestovalo proti postavi.

Zdaj se o njej posvetuje gosposka zbornica in občno mnenje je, da bo jo tudi prijela.

Semenko. Kako pa se te glasi ta postava?

Ljubomir. Glavne jene točke so te-le; Vsak z malimi izjemki, kdor je zdravega in dosti močnega života,

morabiti vojak nekoliko časa, nobeden se ne bo smel odkupiti ali namestnika imeti. Dolžnost vojaštva, to je, vstopa v armado se začene s 1. januarjem po pratiki tistega leta, v katerem je mladenec 20. leto spolnil; vojaštvo trpi potem kako le: 3 leta v liniji ali redovni armadi, in 7 let v rezervi ali za armado na suhem ali za pomorsko armado. — 2 leti za take, ki bodo prestali službo v armadi in stopijo med brambovce (Landwehr) in 12 let za take, kateri brez druge vojaške službe, se kar naravnost med brambovce vzemejo. Vse vojaštvo bode v prihodnje tedaj razdeljeno v trojno vrsto: namreč 1) v redovno in rezervno vojsko (ali armado). 2) V vojsko brambovcev in 3) v črno vojsko (Landsturm), katero poslednjo skliče cesar le takrat, kadar kateri deželi naravnost žuga sovražnik s svojim napadom. Dijakom je bilo privoljeno, da smejo ko jednoletni radovoljci, ob enem tudi študirati.

Semenko. Ali tedaj ne bo nikdo vojaščine rešen?

Ljubomir. To pa ne. Splošne vojaščine bo resen edini sin, vnuk nezmožnega deda ali babice; sinovi, ki posedovajo kmetijo. Bogoslovci pa dobijo na prošnjo odpust, da morejo študirati, ako so bili vzeti med stojno vojsko ali med brambo. To naj bo za danas zadosti, če bo cesar brambovsko postavo enkrat potrdil, Vam povem celo. Z Bogom.

Dopis.

Iz Mariboru. V nedeljo, t. j. 22. t. m. je bila v naši čitalnici spet prav lepa beseda, pri kateri se je vdeležilo mnogoljudi. G. Tomšič je prav zanimivo govoril o „mednarodnem pravu“. Pred in po govoru je nas razveselil pevski zbor, ki se je takrat sošel v prav lepem številu, z izvrstnim petjem, če je ravno imel samo dve pevski vaji. Le tako naprej gospodje pevci, saj mili glasi naših pesmi oživijo in razveselijo vsako naše društvo.

Politični ogled.

Državni zbor. — Besedovanje o brambovski postavi.

(Dalje.) G. Diustl je, kakor vsi govorniki za splošno brambovsko dolžnost, vendar proti nasvetom odborove večine. One vlade, ki so napravile 800.000 mož armade, tirajo napadno politiko, tudi on se opira na našo denarno onemoglost. Razen tega bi bila taka armada škodljiva iz narodno-gospodarskega ozira ker bi 800.000 odtegnola napredku in kulturi. Dr. Sturm toži naglost, s katero se je vrgla postava v zbor. Jemu je pričujoča postava toliko, kakor politični pogin. Ako pa ministri trdijo, da bi ne mogli dalje v službi ostati, ko bi se ta postava ne potrdila po osnovi, trdi on mirno, da mu jegov mandat in korist jegovih volivcev ne dopušta za osnovo glasovati.

Dr. Ziemialkowski ni zadovoljen z postavo, tudi noče, da bi vsakdo za vlado glasoval, vendar je za osnovo, da s tem dokaže, da mu je za Avstrijo in da v prvem trenutku zna prezirati svoje deželne koristi, državi na korist.

Skene govori proti odborovi večini; dokazuje kako celo nenatančna in kriva so vladina dokazila, ko je odbor moral vihrati z delom ker je vlada tako tirjala, češ, da bi morala odstopiti. Politični položaj v Evropi res ni naj bolji, vendar še ni nič dokazano. Pričujoča postava je nesreča za deželo in za državo in za dinastijo. Iz enega posiljenega stanja nas mečete v drugo in če storimo Vam po volji, nam očitajte: zakaj ste bili. Tako se bo godilo tudi zdaj, če bomo vedno le zaupanje do vlade izrekli. Ogrji so sprijeli princip vojake igrati, kar so lahko storili, ker plačujejo le 30, mi pa 70 %. Dualizem ste vrinoli zdaj tudi v armado, s tem ste raztrgali zadnjo vez starega cesarstva. Govornik razlaga obširno finančne zadeve in vpraša ministerstvo; kako je ministerstvo moglo Madžarom dati koncesije, katerih še v predmarecvinah časih ni bilo in ktere se ne zlagajo z našo koristjo. Mnogo vojakov na papirju še ne čini nobene armade temoč le prave razmere med potrebo in močmi kar jih je. Ministerstvo je to pozabilo, in moram reči, da ministerstvo nikdar ni bilo kos svoje naloge. Sicer pa upam, da bo tudi za Avstrijo došel čas, ko se bo de sodila v Avstriji svoboda bolj po djanjih, kakor po lepih govorih.

Dr. Ryger (za odborovo večino). Avstrija obdana z državami, ki imajo po milijon in še več; zatoraj moramo tudi vzeti na se zlo, katero imajo naši sosede, država ki je izpustila iz rok svojo moč ni več samostalna. Kdor hoče namen,

mora hoteti tudi sredstva, kdor hoče Avstrijo, mora hoteti tudi da bo močna.

V 145. seji se je nadaljevalo besedovanje o brambovski postavi in govorili so skoraj samo ministerski govorniki. Ko je Peyr izrekel, da se mu postava iz denarstvenih obzirov zdi zelo škodljiva, se vzdigne g. Beust. Pravi, da je Skene pesimist, on pa optimist, in da dosedajne skušnje kažejo, da je on (Beust) imel prav. Vse nemirje, katero je bilo nastalo na njegovo razlaganje v brambovskem odboru se je vleglo, kar je v odboru rekel, nikdar ne more preklicati. On se čudi, da se vedno in vedno obira dualizem, namesto da bi z njim računili, kakor z dognano stvarijo. Vedno se govori o žrtvah, ki se nakladajo narodom in deželam, govori se da se omejuje ustavne pravice; ministerstvo je gotovo prvo, ki to čuti in obžaluje. Vendar naj bo zbornica prepričana, ako potrdi pričujočo postavo in srečno reši brambovsko vprašanje, da s tem mirni redni in napredovalni razvoj ustavnega življenja, tako podstavi, da bo dobiček 10 in 20 krat odvagal vse žrtve.

Minister Berger prizna med vsemi naštevanimi (posilnimi stanji) samo eno evropsko. Od nekdanje je bila Avstrija miroljubna država, kajti država ki ima toliko različnih narodov v sebi ne more najti tiste edine moči, ki jo je potreba za politiko dobivanja in začenjanja vojin. Mirno delanje je naloga avstrijske politike. Vendar se ne sme misliti, da v raju živimo. Francoska po Rennu gleda, Pruska čez Majno, Ruska čez Prut, Italija po Trentinu, Adriji in Istriji in Romaniji. Zatoraj se mora Avstrija oborožiti.

Minister Giskra dokazuje, da po brambovski postavi ne bodo finančne in narodno-gospodarske zadeve škode trpele. Da se ne bodo v narodno-gospodarskem obziru poljedelstvu in obrstvu moči odtegovale, dokazuje s tem, da so prej vojaki služili osem zdaj bodo le tri leta. O finančnem je on sam prepričan, da ko bi 800.000 mož imeli le nekaj let na nogah, bi prišla država na kant. Pa stanje, katero je zdaj v Evropi, ne more dolgo trajati.

V tretji seji govori minister Taaffe kratko in v smislu prejšnjih dveh in generalna debata se konča.

Gross kot poročevalec še v kratkem priporoča postavo, da jo zbornica naj prejme. — Kar se je po specialni debati tudi zgodilo.

Delegacije so se 16. t. m. v Peštu začele. V finančnem odboru cislajtanske delegacije je finančni minister Brestel naznanil proračun dežel zastopanih v državnem zboru. Proračun je ta-le: Stroški: cesarski dvor 3,450.000 gld., kabinetska pisarna 60.000 gld., državni zbor 434.000 gld., ministersko svetovalstvo 69.000 gld., ministerstvo notrajnih zadev 12,769.000 gld., za policijo in deželno braambo 3,979.000 gld., poduk in prosveto 5,893.000 gld., finance 84,844.000 gld., kupčijo 13,774.000 gld., kmetijstvo 2,469.000 gld., pravosodje 13,770.000 gld., računsko protipazba 197.000 gld., državni dolg 90,567.000 gld., stroške za uprave fundr. dolga 2,970.000 gld., vsega skupaj 234,373.000 gld. Dohodkov je vseh skup 625,900.000 gld., od katerih pa je plačati še skupne stroške, tako da bi z vsem skup bilo prihodnje leto 12,500.000 primanjkanja, če bi se proračun potrdil po vladni osnovi.

V Zagrebu se je 16. t. m. odprl deželni zbor; cesarjev reskript se je prav navdušeno pozdravil. Bralo se je tudi mnogo zaupnic. V drugi seji se je sklenolo, da bo deželni zbor sklenol, kar tirja kraljev reskript. To se je tudi v prihodnji seji zgodilo in po tem se loči Reka iz zemljišča Hrvaške in Slavonije, češ, da je Reka z ladjostajo in okoličico z ogersko krono zvezana in se začne pogajanje naravnost z Ogrji. Ta procvet dualizma in tak dobiček za Hrvaško se že nekterim hrvaškim madžaronom samim prečuden zdi.

Ogerska delegacija noče prav nič več dovoliti za vojne potroške, kakor je bilo dovoljeno tekoče leto.

Novičar.

(Proti stoječim armadam.) Izvrsten statistikar Kolb je izrajtal, da stroški zdaj stoječih armad v Evropi iznašajo na leto 780 milijonov tolarjev ali 1170 milijonov goldinarjev. Če pa še dalje premislimo, da bi si vsak vojak, katerih je zdaj naj manje 2 milijona v stoječi armadi, lahko doma vsak dan 1/2 tolarja ali 75 kr. zaslužil ali pridelal, tako vsak dan iznese zgubo na prislužku 1 milij. tolarjev. Če k temu prirajtamo zgubo pri delu od naj manje 300.000

konjev, katere imajo konjiki, artilerija in vozarstvo, tako dobimo zvu onih 780 milij. tolarjev, ki se neposredno za vojaštvo izdajo, še zgubo pri delu, ki iznese naj manje 350 milij. tolarjev na leto; tedaj vsega skupaj vsako leto 1130 milij. tolarjev ali 1695 milij. goldinarjev, ki se porabijo za nekoristne ali prav za prav za namene, ki so določeni za pogubo. Kedar bodo ljudstva dotega napredovala, da bodo dobičke svoje marljivosti v miru vživala?

Po naj novejših glasih gospoduje živinska kuga v nekkih krajih Erdeljske, Galicije, Bukovine in Ogorske.

Ministerstvo vojaštva zahteva zdaj za leto 1868 4 milij. gld. več, kakor je v proračun postavljeno.

Fr. Gerbec skladatelj erkvenih pesmi bo v kratkem izdal nekoliko napevov božičnih in pa za sveto obhajilo; kdor hoče te pesmi imeti mu mora poslati 50 k. naročnine, ker se napevov ne bo več tiskalo, kakor kolikor bo naročninikov. Naslov: v Cerknici Rakek.

Koroško kmetijsko društvo je dobilo 3000 gld. iz državne blagajnice, da se z njimi nakupijo biki za plemo, ki se imajo na Koroškem razdeliti.

Časnik „Ind. Belg.“ pripoveduje, da je Francoska darovala rimski vladi 20.000 pušek med temi 6000 Chassep.

Pravda zavolj pretepa na Ježeci meseca majnika je bila te dni v Ljubljani končana. Obsojenih je 12 na dve leti, 4 na dve leti in pol, eden na tri leta, 1 na dva meseca, nekteri pa so za nedolžne spoznani.

James Rothschild je v Parizu pred kratkim vmrl. Zapustil je 2000 milijonov frankov Jegov testament obsega 50 pol.

22. t. m. so se tukajšnji učitelji sošli in osnovali učiteljsko društvo, h kateremu, če hoče, lahko pristopi vsak učitelj in prijatelj učiteljskega stanu. Začasni odbor je že prej napravil pravila, ktera se bodo zdaj vladi predložila da je potrdi.

Zelinka dunajski mestni župan je 21. t. m. popoldne umrl. —

Državnemu pečatniku g. Beust-u so te dni pokrali vse redovne križeci iz njegove spavnice.

Kakor smo ravno izvedeli je pri volitvi v konkurenčni erkveni in šolski odbor v Ljutomeru, spet sijajno zmagala narodna stranka, če ravno so nemškutarji vse žile napeli, da bi jo spet vrgli. Voljenih so sledečih pet izvrstnih narodnjakov: Gg. Kokovec, Mohorič, Kšela, Špindler in Polanič vsi posestniki. Za načelnika tega zbora pa so si volili g. Kukovca. — Živili! —

V nedeljo, t. j. 29. t. m. se boče odprla čitalnica v Slov. Bistrici. Vsi rodoljubi se vabijo h krstu naj mlajše sestre slovenskih čitalnic.

Tržna cena

pretekli teden.

	V Varaž-		V Mariboru		V Cobju		V Ptujju	
	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.	fl. k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	4 65	4 90	4 30				
Rži	3	3 30	3 30	3 —				
Ječmena	2 60	—	3 20	—				
Ovsa	1 70	2 —	1 80	1 70				
Turšice (kuruze) vagan	2 40	3 5	2 60	2 70				
Ajde	8	3 —	3 —	2 70				
Prosa	2 80	2 —	2 80	2 —				
Krompirja	1	— 95	1 20	1 —				
Govedine funt	— 18	— 26	— 24	— 26				
Teletine	— 20	— 29	— 26	— 28				
Svinjetine črsteve funt	— 28	— 28	— 26	— 28				
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	10	— 11 50	9 —	10 —				
" 18"	—	— 5 60	—	—				
" 36" mehkih "	6	— 6 —	7 —	6 50				
" 18"	—	— 3 80	—	—				
Ogjenja iz trdega lesa vagan	— 80	— 60	— 45	— 90				
" mehkega "	— 60	— 50	— 35	— 70				
Sena cent	1 20	1 30	— 85	1 —				
Slame cent v šopah	1	— 1 10	— 70	— 90				
" " za steljo	— 80	— 80	— 60	— 70				
Slanine (špeha) cent	42	— 40	— 40	— 38				
Jajec, pet za	— 10	— 12	— 12	— 10				

Cesarski zlat velja 5 fl. 53 kr. a. v.

Ažijo srebra 115.75.

Narodno drž. posojilo 64.20.

Loterijske srečke.

V Gradcu 18. novembra 1868: **49 42 51 30 15**

Prihodnje srečkanje je 2. decembra 1868.